

REVISTA DEL CENTRE DE LECTURA REUS

ANY I.

15 DE OCTUBRE DE 1920

NUM 18.

EL TEATRE BARTRINA

UI digui que'l «Teatre Bartrina» és el teatre del CENTRE DE LECTURA, no estarà en lo cert. Aquell modest teatret emplaçat en l'àmbit que fou jardí de la casa senyorial dels Tamarit, no tenia altra pretensió que la d'una sala d'espectacles de societat, ni cap més objectiu que proporcionar honest esbargiment als socis del CENTRE contagiats de la moda que imperava quinze anys enrera en matèria d'espectacles casulans, i que feia que cada societat política o recreativa hagués de muntar, forçosament, un escenari en qualsevol recó del seu edifici, per a que les famílies poguessin anar a passar la vetlla dels dies festius contemplant les proeses de les companyies d'aficionats. «El Alba», «El Brinco», «La Palma», «Círculo Republicano Històrico», «Círcul Artístic», «Centre Federal», «Lliga Catalanista» i altres que no recordem, tenien el seu teatret i el seu quadre d'aficionats, i la societat que no volia seguir la moda veia minvar ràpidament les seves llistes de socis.

Caigudes en descrèdit i en desus les memorables vetllades literaries musicals qua van privar durant més de mig segle; passada aquella època en que el Sr. Mata feia les delícies de l'auditori amb les seves poesies humorístiques, i els més escullits cantants de la secció choral donaven mostra de llurs facultats vocals ressuscitant el vell repertori líric, el CENTRE es trobava desplaçat, al marge de les preferències de la nostra gent que acudia allí on li proporcionaven motiu d'esplai. Fou llavors quan D. Lluís Quer, president del CENTRE, concebí el projecte de construir un teatre en els terrenys de la plaça de Sant Joan, on actualment s'hi aixeca el «Circo». Dissortadament vingué la mort del Sr. Quer, per tot Reus plorada, i el pla per ell concebut va morir en flor.

Com si els socis més entusiasmats amb la idea del teatre volguessin aconsolar-se del fracàs de les il·lusions que'l Sr. Quer els hi havia despertat, construïren, autoritzats per la Directiva, una parodia d'escenari en un dels recons del jardí, convertit, d'aquesta manera, en provisional teatre d'estiu. Amb elements de la ca-

sa es formà un quadre còmic-líric, i d'una manera modesta, sense pretensions, s'organitzàren espectacles familiars que aconseguiren atraure gran nombre d'espectadors, quedant, així, provada la conveniència de l'establiment d'un teatre amb caràcter definitiu com a únic mitjà honest de proporcionar al CENTRE els elements que li eren indispensables per a sortir de la situació anguniosa en que 's trobava.

Però el CENTRE no tenia diners ni crèdit per a emprendre la realització del projecte, i a bon segur que les velles acacies del jardí haurien restat eternament en son lloc si l'atzar no hagués portat a la presidència del CENTRE a un home tan actiu, tan decidit, tan enèrgic i voluntariós com N'Evarist Fàbregas, per al qual, ara com llavors, no hi ha impossibles.

Esplicar com en aquells moments, veritablement crítics, En Fàbregas pogué triomfar de l'apatia general i tirar endavant la seva obra, seria tasca inacabable. El seu entusiasme, la seva perseverància creadora, el seu optimisme contagiós, l'exemple d'ésser ell el primer en oferir cabals, realitzàren el miracle de reunir unes quantes mils pessetes i obtenir el crèdit necessari per a arribar al terme de la construcció del teatre que, emplaçat en el mateix jardí, hem vist funcionar fins fa poc més de dos anys. La novetat del teatre en la vida de quietud atterradora que portava el CENTRE, cridà a un gros número de socis nous. L'èxit fou complet, però com que la societat quedà endeutada, els ingressos no abastaven a eixugar tan depressa com la impaciència d'alguns exigia el dèficit que deixà la construcció del teatre. I En Fàbregas, que havia ofrenat graciosament tots els seus estalvis, En Fàbregas, que comprometé, junt amb altres dos socis, el seu crèdit personal per a que els banquers locals oferissin els diners necessaris per a atendre als apremis dels industrials acreedors del CENTRE, es vegé despietadament censurat i fins hagué de suportar enverinades campanyes de premsa. La crítica es feia forta en l'argument enlluernador de que En Fàbregas havia gastat una pila de mils duros en una finca de propietat particular. Els qui criticaven no sabien, o aparentaven ignorar-ho, que junt amb la construcció del teatre En Fàbregas planejava l'adquisició de tot l'immoble, d'aquell mateix immoble que uns anys després, i com si es complís un disegni providencial, ha passat a ésser, transformat en magnífic palau, propietat del CENTRE DE LECTURA.

Llavors En Fàbregas no va triomfar d'una manera complerta en els seus propòsits per culpa de les petites miseries que entrebancàren el seu pas; però lluny de desanimar-se i de desencoratjar-se vist el mal pagament que 's donava al seu esforç i sacrifici, en el seu cor hi quedà imprés amb trets inesborrables el desig, que constituia la seva obsessió, de que el CENTRE DE LECTURA arribés a ésser propietari del Casal que ocupava. La fortuna, justiciera i benèvola, li va ofrenar justa recompensa al seu bon propòsit, i els primers diners que en Fàbregas pogué arreconar a l'iniciar-se la poixança dels seus afers mercantils, els regalà al CENTRE per a l'adquisició de la casa del carrer major núm. 15. Estèm segurs de que el moment en que es firmà l'escriptura d'adquisició de la finca fou un dels més joïsos de la vida del nostre gran amic. Ja havia complert el seu anhel. El teatre, la casa, tot, ja era del CENTRE; ja havia respost, amb exemplar eloqüència, a totes les despietades censures d'uns anys enrera, i ja havia complert com un abnegat devot i admirador del CENTRE DE LECTURA,

institució cridada a realitzar una obra social d'incalculable transcendència.

Però els anys, que tot ho renoven, havien transformat la manera d'ésser del públic; els teatres de societat havien desaparegut l'un darrera l'altre, i el del CENTRE no responia ja al gust actual del públic que no s'accontenta d'aquells espectacles casulans pels que altres temps havia sentit preferència. En Fàbregas vegè clara la situació. El teatre, en l'estat en que's trobava, no tenia raó d'existir. O havia de destruir-se o s'havia de convertir en un teatre en el que'l CENTRE no hi tingués altre lligam que'l de la propietat, un teatre que li proporcionés una renda segura i li permetés desenrotllar la propia vida. I En Fàbregas ofrenà els cabals necessaris per a l'adquisició de uns edificis del carrer de l'Abadía per a que'l teatre pogués engrandir-se, i costejà, demés, les obres de reconstrucció, com així mateix ha costejat les de l'edifici de nova planta que s'ha aixecat en el lloc del vell casal i del que parlarem en ocasió oportuna amb l'amplitud que mereix aquest temple únic en el nostre país, creat per un sol home en profit de la cultura del poble.

El teatre propietat del CENTRE DE LECTURA, que és a la vega da un monument erigit a la memoria d'aquell reusenc il·lustre que guià els primers passos de la nostra entitat, no és més que una finca que'l CENTRE explota en condicions ventajossíssimes, ja que'l propi Sr. Fàbregas s'ha convertit en empresari d'ella per a assegurar a l'entitat propietaria el preu de l'arrendament i tots els beneficis íntegres que l'explotació proporciona, sense descomptar-ne ni una pesseta de benefici industrial. Les condicions materials d'aquest teatre, que'l públic podrà conèixer en breu, son excel·lents. No tindrà parella en poblacions de la importància de la nostra, i pocs seràn els teatres de les grans capitals que l'aventatgin en l'explèndidesa i bon gust de la decoració, com podràn apreciar els nostres lectors pels gràfics que il·lustren aquest número.

El projecte de reforma i ornament, ha sigut realitzat per En Josep Simó i Bofarull; el de decoració general, per En Josep Rocarol. Un i altre han donat mostra palesa del seu bon gust i del seu art, i a ambdós endrecem la nostra felicitació més efusiva per l'acert que ha presidit la seva tasca digníssimament secundada pel guixaire En Miquel Bech; fusters Guiot i Soronellas; mestre d'obres, Pere Munné; cerraller, Vda. i fill de Francesc Marca; electricista, Josep Lozano; lampista, Vda. de Manuel Gavarró; tapicer, Emili Argilaga; ebanista, Francesc Ferré; casa instal·ladora dels aparells de calefacció, Muntades i C.^a, i pintors, Carbonell i Alcaràz.

A tots la nostra enhorabona.

P. C.

